

Olsztyn, 2 stycznia 2020 r.

GM.0003.10.6.2019

**Pani
Teresa Astramowicz-Leyk
Radna Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego**

Szanowny Pani Radna,

W odpowiedzi na Pani interpelację złożoną w dniu 16 grudnia 2019 roku w sprawie działań podejmowanych przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ostatnich 5 latach w dziedzinie ochrony środowiska zagrożonego zmianami klimatycznymi uprzejmie informuję iż, w celu zatrzymania lub chociaż spowolnienia procesu zachodzenia zmian klimatu należy dążyć do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, czego podstawową metodą jest zmniejszenie wykorzystania paliw kopalnych, czy to w energetyce (stosowanie odnawialnych źródeł energii w miejsce węgla) czy w transporcie. Samorządy wojewódzkie w Polsce nie mają ustawowych kompetencji do podejmowania samodzielnie konkretnych działań inwestycyjnych tego typu, dlatego też we własnym zakresie mogą koncentrować się przede wszystkim na odpowiednim planowaniu strategicznym w regionie oraz na zapewnieniu finansowania zadań przyczyniających się do ochrony przed zmianami klimatu.

Zadaniem Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest wyznaczenie kierunków zadań związanych z ochroną środowiska, zawartych w wojewódzkich programach ochrony środowiska, w tym uwzględniających horyzontalny aspekt zmian klimatu (obecnie obowiązuje Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 przyjęty uchwałą Nr XIX/445/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 sierpnia 2016 r.).

Wśród zadań wyszczególnionych w Programie Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 mających na celu przeciwdziałanie zmianom klimatycznym lub adaptację do ich skutków można wskazać np. następujące zadania:

- Likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji i rozbudowa sieci ciepłowniczej;
- Zamiana kotłowni węglowych na obiekty niskoemisyjne;
- Rozwój transportu niskoemisyjnego;
- Modernizacja miejskiego transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, w tym stosowanie „paliw ekologicznych”;
- Kampanie edukacyjne w zakresie ekozachowań: prawidłowego spalania paliw stałych w tym węgla kamiennego i drewna w kotłach i kominkach, skutków spalania odpadów w urządzeniach do tego nieprzystosowanych, ekojazdy;
- Wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody, w tym krajobrazu;
- Budowa oraz przebudowa sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii z OZE;
- Rozwój mikroinstalacji oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii (energetyki prosumenckiej);
- Stosowanie w gospodarstwach indywidualnych rozwiązań grzewczych przyjaznych środowisku (układy solarne, pompy ciepła);
- Edukacja społeczeństwa w zakresie odnawialnych źródeł energii, z uwzględnieniem działań adaptacyjnych do zmian klimatu;
- Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych;
- Poprawa efektywności energetycznej w transporcie;
- Prowadzenie edukacji upowszechniającej wiedzę nt. możliwości zmniejszenia zapotrzebowania na energię w gospodarstwach domowych;
- Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców;
- Promocja właściwego gospodarowania na obszarach rolnych, wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych;
- Adaptacja rolnictwa, leśnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacja);
- Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów, w szczególności wody;

- Ograniczanie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych;
- Opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych;
- Ochrona retencji naturalnej w zlewniach (terenów podmokłych, bagien, mokradel) –wdrażanie zadań wynikających z Programu małej retencji i Planów przeciwdziałania skutkom suszy;
- Utrzymanie i powiększanie liczby oraz pojemności obiektów małej retencji wodnej;
- Realizacja projektów mających na celu pokrycie zapotrzebowania na wodę rolnictwa, leśnictwa, rybactwa i przemysłu;
- Ograniczenie presji wywieranej na środowisko i ludność lokalną podczas prowadzenia prac geologicznych, eksploatacji i magazynowania kopalin, w tym uwzględnienie zmian klimatu (wpływu silnych wiatrów, susz, nawalnych opadów);
- Zrównoważone gospodarowanie gruntami (w celu ochrony gleb, wód, klimatu), ochrona cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków, różnorodności krajobrazu oraz zasobów genetycznych roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich w ramach programu rolno-środowiskowo-klimatycznego.

Od 2009 r. działa powołana w drodze uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Warmińsko-Mazurska Agencja Energetyczna Spółka z o.o. Głównym celem działalności Agencji jest szeroko pojęte podnoszenie świadomości społecznej i realizowanie zadań w zakresie ochrony środowiska naturalnego i poszanowania energii, jak również w zakresie promocji sprzyjającego ochronie środowiska wykorzystania energii. Misja, którą realizuje WMAE Sp. z o.o. opiera się na:

- poprawie bezpieczeństwa energetycznego,
- promowaniu wykorzystania odnawialnych zasobów energii (dostarczanie i upowszechnianie informacji o OZE i racjonalnym wykorzystywaniu energii),
- popularyzacji proekologicznych metod produkcji energetycznej, zwłaszcza w oparciu o źródła odnawialne,
- rozpoznaniu możliwości, potrzeb i zasobów związanych z energetyką na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego,

- współdziałaniu z jednostkami naukowymi i promocji nowych rozwiązań w energetyce.

Od początku swojej działalności, w tym w przeciągu ostatnich 5 lat, WMAE Sp. z o.o. organizowała lub współorganizowała liczne kampanie edukacyjne oraz konferencje tematyczne, przyczyniając się do wzrostu świadomości społeczeństwa o zasadności i możliwościach wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.

W 2019 r. Samorząd Województwa zorganizował XX Samorządowe Forum Ekologiczne, poświęcone branży energetycznej oraz korzyściom wynikającym z zastosowania OZE. Forum jest wydarzeniem, na którym samorządowcy z Warmii i Mazur mają okazję wymieniać swoje spostrzeżenia i doświadczenia w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Jubileuszowa edycja forum była wyjątkowa również ze względu na jej międzynarodowy, bilateralny charakter – miało formułę polsko-niemieckiej konferencji, której hasło przewodnie brzmiało „Energie#Energia”. Dzięki udziałowi niemieckich ekspertów możliwa była międzynarodowa dyskusja na temat zrównoważonego rozwoju energetyki na poziomie lokalnym i regionalnym. Była to również doskonała okazja do wymiany doświadczeń na temat perspektyw, szans oraz wyzwań w zakresie OZE.

Podstawowym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej, wskazującym kluczowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju regionu jest strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. W związku z postępującymi zmianami klimatu powodującymi wzrost częstotliwości i skali występowania ekstremalnych warunków pogodowych, Zarząd Województwa przy sporządzaniu Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (przyjęta Uchwałą Nr XXVIII/553/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 czerwca 2013 r.) uwzględnił kierunki działań mające na celu poprawę jakości i ochronę środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatu, w tym m.in. racjonalne użytkowanie zasobów, poprawę jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, redukcję emisji zanieczyszczeń powietrza, prowadzenie monitoringu środowiska i ogólnodostępnej wojewódzkiej bazy danych o środowisku, zrównoważony rozwój energetyki odnawialnej, budowę niskoemisyjnych wydajnych źródeł ciepła czy wspieranie rozwoju zintegrowanych systemów transportu zbiorowego.

Stąd w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020), który stanowi instrument wdrażania postanowień Strategii, zaimplementowano liczne działania zapewniające realizację ww. celów. Należą do nich:

- w ramach osi priorytetowej Efektywność energetyczna:
  - ✓ Działanie 4.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, obejmujące budowę/ rozbudowę/ przebudowę infrastruktury mającej na celu produkcję energii elektrycznej i ciepłej z odnawialnych źródeł energii,
  - ✓ Działanie 4.2 Efektywność energetyczna i wykorzystanie OZE w MŚP, gdzie wspierane są m.in. modernizacja i rozbudowa linii produkcyjnych w przedsiębiorstwach na efektywne energetycznie czy zastosowanie energooszczędnych technologii produkcji (dotyczy energii elektrycznej, ciepła, wody) w tym OZE,
  - ✓ Działanie 4.3 Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków publicznych i mieszkalnych, gdzie wsparcie otrzymują projekty związane np. z przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacją systemów chłodzących, w tym również OZE,
  - ✓ Działanie 4.4 Zrównoważony transport miejski, obejmujące m.in. zakup, modernizację niskoemisyjnego taboru czy budowę/ przebudowę infrastruktury transportu publicznego (np. drogi rowerowe),
  - ✓ Działanie 4.5 Wysokosprawne wytwarzanie energii, gdzie wspierana jest m.in. budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji/ trigeneracji (wysokosprawna kogeneracja ze względu na znaczące zwiększenie sprawności wytwarzania, unikania strat sieciowych oraz ograniczania emisji szkodliwych substancji, w szczególności gazów cieplarnianych przyczynia się do poprawy efektywności energetycznej regionu, stanu środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu);
- w ramach osi priorytetowej Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów:
  - ✓ Działanie 5.3 Ochrona różnorodności biologicznej obejmujące m.in. prowadzenie edukacji ekologicznej w celu zwiększenia świadomości

w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska czy tworzenie miejsc ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime, w tym np.: rewaloryzacja i rewitalizacja parków miejskich oraz kształtowanie i pielęgnacja zadrzewień przydrożnych,

- ✓ Poddziałanie 5.4.1 Bezpieczeństwo Warmii i Mazur skierowane na wsparcie projektów związanych z wyposażeniem i wzmocnieniem służb ratowniczych, a także z budową lub modernizacją urządzeń służących retencjonowaniu wód/ małej retencji czy bezpieczeństwem powodziowym i przeciwdziałaniem suszy poprzez naturalną retencję wód i terenów zalewowych, zabiegi agrotechniczne i zabiegi fitomelioracyjne oraz zalesienia dla zwiększenia retencji gruntowej,
- ✓ Poddziałanie 5.4.2 Bezpieczny MOF, tj. wprowadzenie systemu bezpieczeństwa na obszarze wszystkich JST należących do OSI Aglomeracja Olsztyna.

Ww. działania przyczyniają się do wspierania inwestycji w zakresie dostosowania do zmian klimatu, ochrony przed zagrożeniami z nimi związanymi, np. pożary, powódzie, susze, a także zarządzania ryzykiem, w tym zwiększanie świadomości oraz rozwój systemów i infrastruktury. Ponadto promują przedsięwzięcia niskoemisyjne, tj. zrównoważoną multimodalną mobilność miejską i działania adaptacyjne mające oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. Ponadto, w celu uniknięcia skutków działań szkodliwych dla środowiska lub ich zmniejszenia i zagwarantowania wyniku w postaci korzyści netto dla społeczeństwa, środowiska i klimatu, za jedną z horyzontalnych zasad RPO WiM 2014-2020 przyjęto zrównoważony rozwój. Jednocześnie na etapie wyboru projektów, tam gdzie ma to zastosowanie, weryfikowany jest stopień oddziaływania danego przedsięwzięcia na środowisko według kryteriów związanych ze zrównoważonym rozwojem, w tym m.in.:

- premiowane jest efektywne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych oraz stosowanie rozwiązań przyjaznych środowisku (Oś Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur),
- sprawdzany jest pozytywny lub neutralny wpływ projektu na zasadę horyzontalną UE zrównoważony rozwój poprzez weryfikację czy projekt został

przygotowany zgodnie z prawem dotyczącym ochrony środowiska; czy projekt odnosi się i określa zdolności do reagowania i adaptacji do zmian klimatu (Oś Infrastruktura transportowa); itp.

Należy dodać, że ponad 15% środków budżetu RPO WiM 2014-2020 przeznaczone jest na ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, zwiększenie udziału energii odnawialnej oraz efektywność energetyczną, tj. ok. 265 mln EUR. Oś 4. Efektywność energetyczna jest drugą co do wielkości alokacji finansowej, zaraz po środkach skierowanych na wsparcie przedsiębiorczości innowacyjności, osią priorytetową realizowaną w ramach Programu. Natomiast biorąc pod uwagę wszystkie linie budżetowe RPO WiM 2014-2020 dedykowane celom związanym ze zmianami klimatu, szacowana kwota wykorzystywana na te działania stanowi prawie 19% całej alokacji Programu, tj. ok. 320 mln EUR.

Ponadto przekazuję w załączeniu informację o działaniach/poddziałaniach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 dedykowanym ochronie środowiska zagrożonego zmianami klimatycznymi.

Z poważaniem

Z upoważnienia Marszałka Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Miron Sycz
Wicemarszałek

Załącznik Nr. 1 – wykaz działań/poddziałów realizujących ochronę środowiska zagrożonego zmianami klimatycznymi w ramach RPO WiM 2014-2020